

## การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

Classroom Management with Competency-Based in the 21<sup>st</sup> Centuryพูนเพชร ทศนะ<sup>1</sup> ภัทรพรรณ พรหมคช<sup>1</sup> สุชาวดี สมสำราญ<sup>2</sup>Phoonphatchara Thatsana<sup>1</sup> Pattarapan Promkhot<sup>1</sup> and Suchawadee Somsamran<sup>2</sup>

## บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 และ 2) นำเสนอการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาพบว่าการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ดังนั้น การศึกษาจึงต้องสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้มีทั้ง Hard skills ที่ เป็นความฉลาดรู้ในทักษะพื้นฐานที่สำคัญเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า การฝึกฝนความสามารถ การสร้างความเชี่ยวชาญทางวิชาการและวิชาชีพ ในขณะที่เดียวกันต้องสร้าง Soft skills ซึ่งเป็นทักษะและคุณลักษณะภายในของบุคคลที่สำคัญจำเป็นยิ่งในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น นอกจากประเทศไทยต้องมุ่งเน้นการเรียนการสอนที่สร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 แล้วนั้น ยังต้องมุ่งเน้นไปที่การเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ เพื่อสร้างความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย

ครูในศตวรรษที่ 21 นั้นจึงควรมีความสามารถรูปแบบชนิดของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 คือ การพัฒนาความสามารถในการระบุด่วนของนักเรียน และตัวผู้สอนหรือครูต้องมีรูปแบบการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรู้จักแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนสามารถช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถในการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การประเมินผลการเรียน การสอน แม้ว่านักเรียนที่มีความหลากหลาย และสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความแตกต่างการเรียนการสอนและการเรียนรู้ รองรับประเมินผลอย่างต่อเนื่องของการพัฒนาทักษะของนักเรียนศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนของผู้ปฏิบัติงานโดยการทำงานร่วมกันใช้รูปแบบความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความยั่งยืนของการพัฒนาวิชาชีพ

**คำสำคัญ:** การจัดการเรียนรู้ หลักสูตรฐานสมรรถนะ ศตวรรษที่ 21

<sup>1</sup>อาจารย์ สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, Lecturer in English Major, Faculty of Education Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Pratonage

<sup>2</sup>อาจารย์ สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป (หลักสูตรภาษาอังกฤษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, Lecturer in General Science (English Program), Faculty of Education Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Pratonage

\*ผู้ติดต่อ, อีเมล: พูนเพชร ทศนะ, phoonphatchara@vru.ac.th

รับเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2564 แก้ไข 10 ตุลาคม 2565 ตอรับเมื่อ 11 ตุลาคม 2565

## ABSTRACT

The objectives of this article were : 1) to study about classroom management with competency-based in the 21<sup>st</sup> century and 2) to present the concept of classroom management with competency-based in the 21<sup>st</sup> century. The study shows that education is the key of developing the country and also the main core in developing of human resources. Education leads to justice and equality. It is essential thing to driving economic growth and prosperity of the country. Therefore, classroom management with competency-based in the 21<sup>st</sup> century needs the Hard Skills; the excellence in learning the basic of studying and researching the knowledges, practicing for the skills for the professional expertise. And the Soft Skills; it is the skill about the building internal characteristics of each ones for living in the society with other people. It is the skill to help people to always be ready for the change. That is the important reason why Thai Education needs to focus not only on classroom management for the 21<sup>st</sup> century but also the classroom management with competency-based to increase the ability to cope with future changes as well.

Teachers in the 21<sup>st</sup> century should have the ability of competency-based teaching skills; the ability to justify strengths and weaknesses of every students to develop the strategies of teaching such as teaching students with deferent level of proficiency, the ability to create the classroom environment that appropriate with many kind of students, the ability to assess and evaluate their 21<sup>st</sup> century skills development that promote the exchanging of skills between one and other communities to share the goal and sustainability of professional development together.

**Keywords:** Classroom Management, Competency-Based, 21<sup>st</sup> Century

## บทนำ

การศึกษาในประเทศไทยยุคปัจจุบันประสบปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ล้าสมัย ซึ่งทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อลดผลกระทบที่จะทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนให้เท่าทันประเทศอื่น ๆ

สิ่งที่เห็นได้ชัดในตัวผู้เรียนในยุคปัจจุบัน คือ การปลูกฝังให้ผู้เรียนท่องจำเพื่อนำไปสอบ มากกว่าการรู้จักนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้ เพราะครูผู้สอนยังคงยึดอยู่กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเดิม ๆ การสอนให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และมุ่งสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่ควรปลูกฝังเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่เกิดขึ้น ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

หลักสูตรการเรียนรู้จึงต้องถูกปรับเปลี่ยนเป็นฐานสมรรถนะ (Competency-Based) โดยมุ่งเน้นที่พฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละบุคคล และยึดความสามารถที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลพึงปฏิบัติได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับตนเองเมื่อผ่านการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้

## เนื้อหา

## การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การเรียนการสอนต่าง ๆ ในแต่ละยุคสมัยจะมีความเหมาะสมต่อยุคสมัยในแต่ละยุคต่างกันไปโดยมีเป้าหมายคือพัฒนาการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยกำหนดทิศทางของชาติเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมเพื่อช่วยทำให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้า การปฏิรูปการศึกษาจึงมีมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน เช่น การเรียนการสอน

ที่ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher centered method) เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยที่ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ครูเป็นผู้อธิบาย บรรยาย และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

อย่างไรก็ตามปัจจุบันอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างมาก การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพไม่ได้ได้อยู่แค่ในตำราอีกต่อไป การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ สามารถทำได้ง่ายขึ้น สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนทันสมัยมากขึ้น หนังสือเรียนเริ่มมีบทบาทน้อยลง เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่ค้นคว้าได้อย่างง่ายดาย การจัดการเรียนการสอนจึงต้องเปลี่ยนไปตามโลกที่เปลี่ยนไปเช่นเดียวกันครูต้องมีความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

World Economic Forum (2015) ได้จำแนกทักษะในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย 1) กลุ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน (Foundation Literacies) 2) กลุ่มทักษะที่เป็นสมรรถนะสำคัญ และ 3) กลุ่มทักษะที่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ทั้งนี้ World Economic Forum ได้แยกกลุ่มทักษะในส่วนที่เป็นสมรรถนะและคุณลักษณะของบุคคลออกจากทักษะกลุ่มแรกที่เป็นทักษะพื้นฐานเนื่องจากทักษะทั้ง 2 กลุ่มหลัง จัดเป็น Soft Skills ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จทักษะของบุคคลจึงจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. Hard Skills เป็นทักษะหรือความสามารถที่ใช้ในการทำงานในแต่ละสายอาชีพ ซึ่งสามารถวัด และประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ การได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร การเขียนโปรแกรม และการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เป็นต้น Hard skills เป็นเรื่องของวิชาชีพ (Professional) และนำไปใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา

2. Soft Skills เป็นทักษะหรือความสามารถเฉพาะบุคคลที่ใช้เครื่องมือวัดหรือประเมินเป็นระดับ คะแนนได้ยาก เช่น การสื่อสาร การยืดหยุ่น การเป็นผู้นำ การบริหารเวลา มนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น Soft skill มีความเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ (Personality) และเมื่อนำไปใช้จำเป็นต้องเข้าใจบริบทและประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (Doyle, 2020)

การศึกษาจึงต้องสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้มีทั้ง Hard skills ที่มีความฉลาดรู้ในทักษะพื้นฐานที่สำคัญเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า การฝึกฝนความสามารถ การสร้างความเชี่ยวชาญทางวิชาการและวิชาชีพในขณะเดียวกันต้องสร้าง Soft skills ซึ่งเป็นทักษะและคุณลักษณะภายในของบุคคลที่สำคัญจำเป็นยิ่งในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอในต่างประเทศมีการคิดค้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น มหาวิทยาลัยดิสกิน ประเทศออสเตรเลีย ได้จัดการเรียนรู้โดยให้ชื่อว่าการเรียนแบบยืดหยุ่น (Flexible learning) โดยการใช้เครือข่ายการเรียนรู้แบบออนไลน์ซึ่งเกิดจากความต้องการของผู้เรียนในการบริหารจัดการเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ทำการเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถ ควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ และสามารถกำกับตัวเองได้ทั้งยังเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนและผู้สอนอีกด้วย (Deakin University, 2009)

ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะเน้นไปที่การยกระดับการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติจริง (active learning) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญของการสร้างการเรียนรู้ คือ ผู้สอน ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สอนต้องมีภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมจากหน้ามือเป็นหลังมือ มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ผู้ให้คำแนะนำ (coaching) และเสริมพลังแก่ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อที่ความต้องการให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น มีความสุขกับการเรียนมากยิ่งขึ้น ด้วยรูปแบบของหลักการจัดการเรียนการสอน ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมจากที่ผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับความรู้จากตำราเรียนก็แปรผันมาเป็นผู้ที่เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอยู่ ตลอดเวลา การจัดการเรียนการสอนของครูจะต้องสอดคล้องและเอื้อต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนมีอิสระสามารถบริหารเวลา วิธีการ การตัดสินใจของผู้เรียนด้วยตนเองให้เกิดความรับผิดชอบต่อองค์ความรู้ที่ได้รับมากที่สุด (นันทวัน ทองพิทักษ์, 2557, หน้า 208-217) สุทธิวรรณ ตันศิริจนาวงศ์ (2017) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าการสร้างและพัฒนาหลักสูตรต้องมีวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ อุปกรณ์การเรียน และการวัดประเมินผลการสอนในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสาร สื่อเทคโนโลยี

มุ่งเน้นทักษะชีวิตและอาชีพ มีความรู้ทั้งด้านเนื้อหาและสามารถบูรณาการนวัตกรรมการเรียนการสอน มีการประเมินหลักสูตรเพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของครู

### ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ

สมรรถนะ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการทำงาน การใช้ชีวิตและการแก้ปัญหา ศาสตราจารย์ David McClelland แห่งมหาวิทยาลัย Harvard พบว่า สมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่สามารถทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่าเขาวินิจฉัย สมรรถนะจึงควรจะเป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้ประสงค์ เพราะเป็นความสามารถในระดับใช้การได้ในชีวิตซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต (ทีศนา แชมมณี, 2562) สุจิตรา ปทุมลังการ (2552) กล่าวว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะนั้นเป็นที่นิยมใช้ในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม (competency-based training) ในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ เกาหลี ออสเตรเลีย เพื่อควบคุมคุณภาพของบุคลากรในอาชีพต่าง ๆ ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้นำแนวทางการฝึกอบรมแบบฐานสมรรถนะ (Competency Based Training) มาใช้กับการจัดหลักสูตรการศึกษาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากผู้กำหนดนโยบาย และผู้นำด้านหลักสูตรของประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยในอดีตการเรียนการสอนแบบเดิมส่วนใหญ่นั้นยึดตำราเรียนเป็นหลักหรือสื่อต่าง ๆ มากำหนดเป็นเนื้อหาวิชา ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ผู้เรียนไม่ทราบชัดเจนว่าต้องทำ อะไรได้ ผู้สอนยึดเนื้อหาตามตำราเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามที่ผู้สอนกำหนด ผู้สอนเป็นผู้สาคิต บรรยาย (Instructorcentred learning activities) ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับน้อย ในการเรียนการสอน ผู้สอนจะให้เวลาผู้เรียนทุกคนภายในเวลาที่กำหนดเท่ากันและเรียนบทเรียนต่อไปพร้อมกัน ซึ่งอาจมากไป หรือน้อยไปสำหรับผู้เรียนแต่ละคนที่มีศักยภาพแตกต่างกัน

จากการศึกษาหลักสูตรฐานสมรรถนะจึงมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต โดยมีกำหนดสมรรถนะหลักที่เหมาะสมแต่ละช่วงชั้น ให้ครูผู้สอนนำไปใช้เป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล 2) เป็นหลักสูตรที่ให้

ความสำคัญกับพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียนมิใช่ที่การรู้หรือมีความรู้เพียงเท่านั้น แต่ผู้เรียนต้องสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน 3) เป็นหลักสูตรที่ใช้ผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ มิใช่หลักสูตร (เนื้อหาสาระ) นำสู่ผลลัพธ์ (สมรรถนะ) 4) เป็นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน ครู และสังคม ในการจัดการเรียนการสอนแบบสมรรถนะนั้นต้องมีการกำหนดผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes/Course Outcomes) หรือเรียกว่า สมรรถนะหรือภาระงาน (Competencies or Tasks) อย่างชัดเจน ซึ่งสมรรถนะที่กำหนดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นกับการศึกษาและการปฏิบัติงานในอาชีพต่าง ๆ ที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้ เมื่อจบหลักสูตร ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสมรรถนะที่กำหนดให้เวลาผู้เรียนแต่ละคนเพียงพอที่จะปฏิบัติภาระงานหนึ่ง ๆ ให้สำเร็จก่อนที่จะไปสู่ภาระงานต่อไป กิจกรรมการสอนตามแนวคิดแบบฐานสมรรถนะ จึงควรมีกิจกรรมการสอนให้แตกต่างไปจากวิธีการสอนแบบเดิม โดยการจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะในกิจกรรมก่อนเรียน ควรเน้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ที่มีมาใช้ โดยผู้สอนให้ความรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับความคิดและค่านิยมของผู้เรียน ส่วนกิจกรรมระหว่างสอนที่จากเดิมผู้สอนจะเป็นผู้ให้ประสบการณ์และความรู้แก่ผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนรับฟังเพียงอย่างเดียว ในการสอนแบบฐานสมรรถนะในขั้นตอนระหว่างสอนนี้ ผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากผู้สอนกับประสบการณ์เดิมของตนเองและกลับกรองความรู้และค่านิยมที่ได้รับใหม่ และทดลองใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ในสถานการณ์จำลองและชีวิตจริง และในกิจกรรมหลังบทเรียน ผู้เรียนใช้ความรู้และประสบการณ์ใหม่เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนและหาความรู้และประสบการณ์ต่อไป วิธีในการจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะให้ได้ประสิทธิภาพ มีด้วยกันหลายวิธี เช่น กิจกรรมกลุ่มเกมส์ สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ การทำโครงการแบบบูรณาการ การอภิปราย การสะท้อนคิด และการศึกษาออกสถานที่ เป็นต้น อย่างไรก็ตามสาเหตุสำคัญมาจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่อิงเนื้อหาจำนวนมาก ทำให้ครูมุ่งสอนและวัดผล ตามเนื้อหาใน

ตัวชี้วัด อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ แต่ขาดสมรรถนะในการใช้ความรู้ ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับหลักสูตรให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปในแนวทางที่ต้องการ นั่นคือ หากต้องการผู้เรียนที่มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 การปรับหลักสูตรให้มุ่งสู่การพัฒนาสมรรถนะจึงเป็นความสำคัญจำเป็น เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกศตวรรษที่ 21 หลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นทางออกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมรับและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

### การวัดและการประเมินผลฐานสมรรถนะ

การวัดและการประเมินผลฐานสมรรถนะ คือ การประเมินการเรียนรู้และมุ่งวัดสมรรถนะ อันมาจากกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน อันประกอบไปด้วย คุณลักษณะเจตคติ ทักษะ และความรู้ ซึ่งมีการประเมินจากการเรียนรู้ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยนำข้อมูลที่ได้มาประเมินในลักษณะ Formative Assessment และให้ความช่วยเหลือจากปัญหาที่พบของแต่ละบุคคล ซึ่งมีการวัดแบบอิงเกณฑ์ มีหลักฐานที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ โดยวัดจากการปฏิบัติและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะเจตคติ ทักษะและการใช้ความรู้ที่เป็นไปตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) (ทิตินา แชมมณี, 2562)

การประเมินผลฐานสมรรถนะ คือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากความก้าวหน้าของผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ไม่ว่าจะเป็นการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) เอลโบ (Albo, 1991 อ้างถึงใน อภันตรีฉลอง, 2548, หน้า 44) กล่าวว่า แฟ้มสะสมผลงานมีความตรงในการประเมินสูง สามารถบอกประสิทธิภาพ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งนี้ ความเที่ยงตรงของเครื่องมือนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือของครูในการประเมิน

วิธีการประเมินแฟ้มสะสมผลงาน ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ (สมนึก นนธิจันทร์, 2542 อ้างถึงใน อภันตรีฉลอง, 2548, หน้า 45)

1. การประเมินตนเอง (Student Self-Assessment) เป็นการสะท้อนข้อมูล วิธีการดำเนินงาน ความคิดเห็น และอุปสรรคในการทำงาน ที่ได้ดำเนินไปแล้ว ย้อนกลับเพื่อประเมินผลงานของตนเองโดยการบรรยายความรู้สึก

2. การประเมินโดยครู ครูเป็นผู้ประเมินผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดแบบภาพรวม (Holistic scoring)

3. การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment)

เกณฑ์การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงานต้องสามารถสะท้อนคุณภาพของผลงานได้อย่างชัดเจน โดยมีการให้คะแนนจากเกณฑ์รูบรีค (Rubric) ซึ่งจะสามารถบรรยายคุณภาพของผลงานในรูปแบบของมาตราวัด (Scale) สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2553, หน้า 198) กล่าวถึง การประเมินความก้าวหน้าอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) คือ การประเมินโดยสังเกตพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน ทั้งรายกลุ่ม และรายบุคคล เช่น การแสดงออกในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรม โดยการสังเกต การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อประเมินความเข้าใจของผู้เรียนผ่านพฤติกรรมหรือคำพูดที่ได้แสดงออกมา

ทิตินา แชมมณี (2562) กล่าวว่า ผู้เรียนจะได้รับการประเมินความก้าวหน้าตามความพร้อมและความสามารถของตนเอง ด้วยเครื่องมือวัดตามความเชี่ยวชาญของผู้เรียนตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านตามลำดับขั้นจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนผ่านจึงจะเข้าสู่ลำดับถัดไป ซึ่งการรายงานผล จะเป็นไปในรูปแบบของข้อมูลความสามารถและพัฒนาการของผู้เรียนเป็นลำดับขั้นที่ผู้เรียนบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เรียนแต่ละคนจะก้าวไปตามสมรรถนะและความสามารถของตนเอง อาจมีความเร็วหรือช้าในแต่ละสาระความสนใจและความถนัดของตนเอง

### จุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

จุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 คือ มีการเอื้ออำนวยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์โดยประยุกต์ตามแนวคิดของตนเอง เพื่อให้เหมาะสมในการจัดการศึกษาในแต่ละช่วงวัย โดยมีการกำหนดสมรรถนะที่เป็นแกนกลาง ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ สามารถลดสาระการเรียนรู้ที่มีมากเกินไปและไม่จำเป็นต่อผู้เรียน มีการใช้ความรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงลึกและเชิงรุก สามารถเลือกสาระการเรียนรู้ที่เข้ากับบริบทแต่ความต้องการที่แตกต่าง

ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย มุ่งเน้นการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ เกิดสมรรถนะที่ใช้การได้อีกทั้งสามารถนำคุณลักษณะที่เกิดขึ้น ผสมกับความรู้อื่นๆ และเจตคติที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (ทิตนา แชมมณี, 2562)

### สรุป

ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะเน้นไปที่การยกระดับการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้

ที่มีประสิทธิภาพได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อที่ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น มีความสุขกับการเรียนมากยิ่งขึ้นด้วยรูปแบบของหลักการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม จากที่ผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับความรู้จากตำราเรียนก็แปรผันมาเป็นผู้ที่เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนการสอนของครูจะต้องสอดคล้องและเอื้อต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนมีอิสระสามารถ บริหารเวลา วิธีการ การตัดสินใจของผู้เรียนด้วยตนเองให้เกิดความรับผิดชอบต่อองค์ความรู้ที่ได้รับมากที่สุด

### เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แชมมณี. (2562). 10 สมรรถนะหลัก ปั่นเด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูงและใส่ใจสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- นันทวัน ทองพิทักษ์. (2557). การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นทางเลือกสำหรับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มจพ.*, 5(2), 208–217.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). ปฏิวัติการศึกษาไทย. *มติชน*, 60–79.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2553). *หลักการวัดผลการประเมิน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อภันตรี ฉลอง. (2548). *การออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเรื่อง การเขียนโปรแกรมด้วยภาพโลโก้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Deakin University. (2009). *Deakin University Functional Area Plan—Teaching and Learning*. Geelong: Deakin University.
- Doyle, Alison. (2020). *Hard Skills vs. Soft Skills: What's the Difference?*. Retrieved from <http://www.thebalancecareers.com/what-are-softskills-2060852> December 25<sup>th</sup>, 2020.
- World Economic Forum. (2015). *New Vision for Education Unlocking the Potential of Technology*. Retrieved from <http://www3.weforum.org> December 25<sup>th</sup>, 2020.